

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De vitijs oppositis magnificentiae. Quæstio 135.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

Vnde magnificentia videtur esse in irascibili, sicut & magnanimitas.

Ad secundum dicendum, quod magnificentia, esse non conueniat cum fortitudine in materia, conuenit tamen cum ea in conditione materie, in quantum scilicet tendit in aliquid arduum circa sumptus, sicut & fortitudo in aliquid arduum circa timores.

Ad tertium dicendum, quod magnificentia ordinat usum artis ad aliquid magnum, ut dictum est †. Ars autem est in ratione. Et ideo ad magnificum pertinet bene uti ratione in attendendo proportionem sumptus ad opus, quod faciendum est. Et hoc precipue necessarium est propter magnitudinem vtriusque: quia nisi diligens consideratio adhiberetur, immineret periculum magni damni.

QVÆST. CXXXV.

De Paruificentia, in duos articulos diuisa.

DEinde considerandum est de vitijs oppositis magnificentie.

- ¶ Et circa hoc queruntur duo.
- ¶ Primo, verum paruificentia sit vitium?
- ¶ Secundo, de vitio ei opposito.

ARTIC. I.

Vtrum paruificentia sit peccatum?

AD primum sic proceditur. Videtur, quod paruificentia non sit vitium. Virtus enim sicut est moderatiua magnorum, ita etiam est moderatiua paruorum. Vnde & liberales, & etiam magnifici aliqua parua faciunt. Sed magnificentia est virtus. Ergo etiam similiter paruificentia magis est virtus, quam vitium.

666
4. Eth. 16.
7. 10. 5.

¶ 2 Præterea, Philosophus dicit in 4. Ethic. * quod diligentia ratiocinij est paruifica. Sed diligentia ratiocinij videtur esse laudabilis: quia bonum hominis est secundum rationem esse, ut Dionys. † dicit in 4. cap. de diuin. nomin. Ergo paruificentia non est vitium.

li. 4. t. 2.
aliquan-
tulum a
prin. 10. 5
†. 4 p 4.

¶ 3 Præ-

li. 4. c. 2. in f. 10. 5. ¶ 3 Præterea, Philosoph. dicit in 4. Ethic. * quòd paruificus consumit pecuniam tristatus. Sed hoc pertinet ad auaritiam, siue ad illiberalitatem. Ergo paruificentia non est vitium ab alijs distinctum.

li. 2. c. 7. & li. 4. c. 2. 10. 5. SED contra est, quòd Philosophus in 2. & 4. Ethicor. * ponit paruificentiam speciale vitium magnificentie oppositum.

1. 2. q. 1. a. 2. & 9. 18. ar. 6. in pradi. camento ad aliqd 10. 1. RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum est *, moralia speciem à fine fortiuntur. Vnde & à fine, vt pluries nominantur. Ex hoc ergo dicitur aliquis paruificus, quòd intendit ad aliquid paruum faciendum. Paruum autem & magnum, secundum Philosophum in prædicamentis *, relatiuè dicuntur. Vnde cum dicitur quòd paruificus intendit aliquid paruum facere, intelligendum est in comparatione ad genus operis quòd facit. In quo quidem paruum & magnum potest attendi dupliciter. Vno modo, ex parte operis fiendi. Alio modo, ex parte sumptus.

Magnificus ergo principaliter intendit magnitudinem operis: secundario intendit magnitudinem sumptus, quam non vitat, vt faciat magnum opus. Vnde &

li. 4. c. 2. ante me. som. 5. Philosophus dicit in 4. Ethic. * quòd magnificus ab æquali sumptu faciet opus, magis magnificum. Paruificus autem è conuerso principaliter quidem,

li. 4. c. 2. in f. 10. 5. intendit paruitatem sumptus. Vnde & Philosophus dicit in quarto Ethic. * quòd intendit qualiter minimum consumat; ex consequenti autem intendit paruitatem operis, quam scilicet non recusat, dummodo paruum sumptum faciat. Vnde Philosophus

li. 4. c. 2. nō remonē à f. 10. 5. dicit ibidem *, quòd paruificus maximè consumens in paruo, scilicet quòd non vult expendere, bonum perdit, scilicet magnifici operis. Sic ergo patet quòd paruificus deficit à proportione, quæ debet esse

secundum rationem inter sumptus & opus. Defectus autem ab eo quòd est secundum rationem, causat rationem vitij. Vnde manifestum est, quòd paruificentia vitium est.

Ad primum ergo dicendum, quòd virtus modera-

tur parua secundum regulam rationis, à qua deficit paruisificus, vt dictum est *. Non enim dicitur paruisificus qui parua moderatur, sed qui in moderando magna vel parua, deficit à regula rationis. Et ideo habet vicij rationem.

In corp. ar.

Ad secundum dicendum, quòd sicut Philosoph. dicit in 2. Rhetor. * Timor facit consiliarios. Et ideo paruisificus diligenter ratiocinijs intendit: quia inordinatè timet bonorum suorum consumptionem, etiam in minimis. Vnde hoc non est laudabile, sed vitiosum & vituperabile: quia non dirigit affectum suum secundum rationem, sed potius rationis vsum applicat ad inordinationem sui affectus.

lib. 2. c. 5. parum à me. 10. 6.

Ad tertium dicendum, quòd sicut magnificus conuenit cum liberali in hoc, quòd promptè & delectabiliter pecunias emittit: ita etiam paruisificus conuenit cum illiberali, siue auaro, in hoc, quòd cum tristitia & tarditate expensas facit. Differt autem in hoc quòd illiberalitas attenditur circa communes sumptus; paruisificentia autè circa magnos sumptus, quos difficilius est facere. Et ideo minus vitium est paruisificentia quam illiberalitas. Vnde Philosoph. dicit in 4. Eth. * quòd quauis paruisificentia & vitium oppositum, sint malicia, non tamen opprobria inferunt: quia nec sunt nocua proximo, nec sunt valde turpes.

li. 4. c. 2 in f. 10. 5

ARTIC. II.

Vtrum paruisificentia aliquod vitium opponatur?

667
4. Eth. 1e. 7. 10. 5.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quòd paruisificentia nullum vitium opponatur. Paruo enim opponitur magnum. Sed magnificentia non est vitium, sed virtus. Ergo paruisificentia non opponitur vitium.

¶ 2. Præerea, Cum paruisificentia sit vitium ex defectu, vt dictum est *, videtur quòd si aliquod vitium esset paruisificentia oppositum, consisteret solum in superabundanti consumptione. Sed illi qui consumunt multa, vbi pauca consumere oporteret, consumunt pauca vbi multa oporteret consumere, vt dicitur.

ar. prac.

li. 4. c. 2.
circa fin.
som. 5.
art. prac.
¶ 1. 2. 9.
1. ar. 3.
E. 4. c. 2.
nō procul
à fin.
¶ 1. 3. 1.
A. 2.
lib. 2. c. 7.
¶ lib. 4.
c. 2. so. 5.
ar. prac.

dicitur in 4. Ethic. * Et sic habent aliquid de parui-
centia. Non ergo est aliquid vitium paruificentie op-
positum.

¶ 3. Præterea, Moralia fortiuntur speciem ex fine,
vt dictum est *. Sed illi qui superflue consumunt, hoc
faciunt causa ostentationis diuitiarum, vt dicitur in
4. Ethic. † Hoc autem pertinet ad inanem gloriam, quæ
opponitur magnanimitati, vt dictum est *. Ergo nullum
vitium paruificentie opponitur.

SED contra est auctoritas Philosophi, qui in 2. &
4. Ethic. † ponit magnificentiam medium duorum op-
positorum vitiorum.

RESPONDEO dicendum, quod paruo oppo-
nitur magnum. Paruum autem & magnum relatiue di-
cuntur, vt dictum est *. Sicut autem contingit sumptum
esse paruum per comparationem ad opus, ita etiam
contingit sumptum esse magnum in comparatione ad
opus: vt scilicet excedat proportionem, quæ esse
debet sumptus ad opus, secundum regulam rationis.
Vnde manifestum est quod vitio paruificentie, quæ
aliquis deficit à debita proportione expensarum ad
opus, intendens minus expendere quam dignitas ope-
ris requirat, opponitur vitium quo aliquis dictam
proportionem excedit: vt scilicet plus expēdat quam
sit operi proportionatū. Et hoc vitium Græcè quidem
dicitur banausia, à furno dicta: quia videlicet ad mo-
dum ignis qui est in furno, omnia consumit. Vel dicitur
apyrocalia, id est, sine bono igne: quia ad modum
ignis omnia consumit, non propter bonum. Vnde lati-
nè hoc vitium potest nominari consumptio.

Ad primum ergo dicendum, quod magnificentia di-
citur esse ex eo quod facit magnum opus, non autem
ex eo quod in sumptu excedat proportionem operis.
Hoc enim pertinet ad vitium quod opponitur parui-
ficentie.

Ad secundum dicendum, quod idem vitium con-
trariatur virtuti, quæ est in medio & contrario vi-
tio. Sic ergo vitium consumptionis opponitur parui-
ficentie.

uificentia in eo quod excedit in sumptu operis dignitatem, expendens multa, ubi pauca oportet expendere. Opponitur autem magnificentia ex parte operis magni: quod præcipue intendit magnificus: in quantum scilicet ubi oportet multa expendere, nihil aut parum expendit.

Ad tertium dicendum, quod consumptor ex ipsa specie actus opponitur paruifico, in quantum transcendit regulam rationis, à qua paruificus deficit. Nihil tamen prohibet quin hoc ad finem alterius vitij ordinetur: puta inanis gloria, vel cuiuscumque alterius.

QVÆST. CXXXVI.

De patientia, in quinque articulo diuisa.

D E inde considerandum est de patientia.

- ¶ Et circa hoc quærentur quinque.
- ¶ Primo, utrum patientia sit virtus?
- ¶ Secundo, utrum sit maxima virtutum?
- ¶ Tertio, utrum possit haberi sine gratia?
- ¶ Quarto, utrum sit pars fortitudinis?
- ¶ Quinto, utrum sit idem cum longanimitate?

ARTIC. I.

Utrum patientia sit virtus?

A D primum sic proceditur. Videtur, quod patientia non sit virtus. Virtutes enim perfectissime sunt in patria: ut August. dicit in 14 de Trin. * Sed ibi non est patientia: quia nulla sunt ibi mala toleranda, secundum illud Isai. 49. & Apoc. 7. Non esurient neque sitient, & non percutiet eos æstus, neque sol. Ergo patientia non est virtus.

¶ 2 Præterea, Nulla virtus in malis potest inueniri: quia virtus est quæ bonum facit habentem. Sed patientia quandoque in malis hominibus inuenitur: sicut patet in auaris, qui multa mala patienter tolerant, ut pecunias congregent: secundum illud Eccles. 5. Cunctis diebus vitæ suæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in ærumna atque tristitia. Ergo patientia non est virtus.

¶ 3 Præ-

668
*Inf. a. 5.
 cor. et su
 pra 128.
 cor.
 li. 84. de
 vin. 6. 9.
 2022-3.*